

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

Neke aktivnosti RRA su već obrađene u odeljku ovog izveštaja II koji se bavi implementacijom postojećih zakona (vidi tačku 2 – Zakon o radiodifuziji).

a) Republička radiodifuzna agencija (RRA) je 06.10.09. na svom sajtu objavila [Obaveštenje Uprave Nova TV kablovskim operatorima na teritoriji Republike Srbije](#), kojim se javno saopštava njihova Odluka o zabrani reemitovanja celokupnog programa Nove TV na teritoriji Republike Srbije, koja stupa na snagu ODMAH! Njom je Uprava Nove TV, hrvatske televizijske stanice, zabranila reemitovanje svog programa na teritoriji van Hrvatske, kako kablovskim, tako i satelitskim prenosom, radi zaštite autorskih prava koja se odnose isključivo na teritoriju Hrvatske.

RRA je nakon toga započeo glasno razmišljanje na temu regulisanja emitovanja programa kablovskim i satelitskim putem. Javnost se prilično uzburkala, kada su čelni ljudi ovog regulatornog tela najavili mogućnost da programi TV stanica iz regiona (iz Hrvatske - HRT1 i HRT2, RTL; iz Bosne i Hercegovine – BN i OBN i iz Crne Gore – TV Atlas) uskoro budu isključeni iz kablovskog sistema u Srbiji. Razlog za to su nerešena autorska prava ovih emitera za teritoriju Srbije, kako navode i najavljuju donošenje Pravilnika kojim će se to pitanje regulisati, već u novembru. Po njihovoj oceni, ne postoji prelazno rešenje, sadržaji za koje ne postoje autorska prava moraju biti ukinuti. Ipak, neće biti ukidanja programa televizija iz regiona, ali će veliki deo programa nekih televizija biti nedostupan za gledanje, prema tvrdnjama RRA. Od polovine decembra, građanima bi pored sportskih dešavanja mogle da budu nedostupne serije i filmovi koje emituju televizije u regionu. Kanali kao što su „Explorer”, „National Geography” „Discovery”, „History” i slični, ostaju i ubuduće na domaćim ekranima tokom celog programa, jer je reč o emiterima koji imaju takozvana panevropska prava. Predlog Pravilnika je najavljen za novembar, posle čega će proći javnu raspravu i nakon toga, očekuje se, biće usvojen već u decembru.

Prema Zakonu o radiodifuziji, RRA izdaje dozvole za kablovsko i satelitsko emitovanje programa, osim za strane programe koji se mogu primati putem nekodiranog satelitskog emitovanja. U praksi se to nije dešavalo, zbog nepostojanja Pravilnika kojim bi se ovo pitanje

na sveobuhvatan način uredilo. Najavljeno donošenje Pravilnika otvara pitanje odmerenosti i pravilnosti u regulisanju kablovskog emitovanja, kojima se ne bi prekršile odredbe, kod nas ratifikovane Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji i važećeg Zakona o autorskom i srodnim pravima. Konvencijom se garantuje sloboda prijema i neograničavanje reemitovanja programa, koji su sa njom u skladu. Postoji pretpostavka da su sa ovom Konvencijom u skladu svi programi licencirani u zemljama članicama Saveta Evrope. Zakonom o autorskom i srodnim pravima, konkretno čl.28. stav 6, koji se primenjuje od 01.01.07, u slučaju kablovskog reemitovanja, zaštita se ostvaruje isključivo kolektivno. U Srbiji još nije osnovana kolektivna organizacija za ostvarivanje prava proizvođača videograma, niti autora kinematografskih i televizijskih dela, čime je kreiran začarani krug iz koga se u ovom trenutku teško može naći izlaz.

b) Evropska komisija je u Godišnjem izveštaju o napretku Srbije u 2009. godini konstatovala napredak u pogledu transparentnosti, odgovornosti i efikasnosti Republičke radiodifuzne agencije. Na sajtu RRA je 20.10.09. objavljeno obaveštenje sa izvodima iz Izveštaja Evropske komisije.

U izveštaju se ističe da se od 2008. godine sve odluke Agencije objavljuju na internetu, da je decembra 2008. godine Savet RRA izdao 63 dozvole za emitovanje radio i TV programa na području regiona, na lokalnom području i na području grada Beograda. Nakon završetka poslednjeg konkursa, biće izdato ukupno 467 dozvola za emitovanje radio i TV programa.

Posebno je naglašeno da je Agencija otvorila novi ogranak svoje službe za nadzor i analizu u Novom Sadu, a da se planira otvaranje ogranaka u Nišu i Kragujevcu. Konstatovano je da su kapaciteti agencije ojačani nabavkom nove opreme koja omogućava efikasniji nadzor nad radom emitera.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE (RATEL)

a) RATEL je 26.10.09. na svom sajtu objavio obaveštenje o terminima za izradu tehničke dokumentacije i izdavanje dozvola za radio stanice, koje se odnosi na emitere kojima se, po odlukama RRA, izdaju dozvole za emitovanje programa za regionalna i lokalna područja. Podnosilac prijave kome je dodeljena radio frekvencija, dužan je da do 23.11.09. RATELu dostavi svu potrebnu tehničku dokumentaciju, a RATEL će dozvole za radio stanicu(e) izdati do 11.01.2010. U slučaju da postoje nedostaci, ako se nedostaci ne otklone, dozvola neće biti izdata. Celo obaveštenje videti [ovde](#)

U skladu sa čl.82 Zakona o telekomunikacijama i čl.39 Zakona o radiodifuziji, RATEL izdaje dozvolu za jednu ili više radio stanica, koja je sastavni deo dozvole za emitovanje programa. Za izdavanje dozvole je potrebno da zahtev bude u skladu sa Planom raspodele radio-frekvencija i da budu ispunjeni ostali uslovi, propisani Zakonom o telekomunikacijama i propisima koji uređuju ovu oblast.

b) UO RATELa je na sednici od 02.10.09. doneo nekoliko rešenja o produženju roka za puštanje u rad radio stanica. Produženje roka je odobreno onim emiterima koji su u zakonskom roku od 15 dana pre isteka roka za početak rada radio stanice podneli zahtev za produženje roka, dajući za to opravdane razloge, po proceni Agencije.

Na istoj sednici je rešenjem o otklanjanju nepravilnosti u radu, naloženo emiteru „Radio S“ da u roku od 3 dana otkloni uzrok štetnih smetnji koje stvara drugim emiterima. Kako je kontrolom utvrđeno da navedena stanica zbog nepridržavanja uslova u izdatoj dozvoli, nedozvoljene širine emisije i nedozvoljene devijacije, stvara štetne smetnje drugim emiterima, RATEL je ovoj stanici dao rok za otklanjanje ove nepravilnosti, pod pretnjom pokretanja postupka za oduzimanje dozvole.

Na sednici UO RATELa od 20.10.09., doneto je jedno rešenje kojim se na godinu dana odobrava RTV Pink produženje roka za puštanje u rad 78 radio stanica, ali i nekoliko rešenja o zabrani rada radio stanica koje inače imaju dozvolu za emitovanje programa, zbog nedozvoljenog korišćenja linkova u opsegu od 370-396 MHz ili zbog neovlašćenog korišćenja frekvencije. Ova rešenja su konačna i protiv njih se može voditi upravni spor pred nadležnim sudom.

Iako je RATEL u posmatranom periodu postupao u skladu sa svojim ovlašćenjima, donoseći navedena rešenja, zabrinjava činjenica da je istovremeno izostala organizovana akcija za onemogućavanje rada nelegalnih radiodifuznih emitera, koji sve više niču po Srbiji. Očigledan je nesklad između striktnog poštovanja zakona, kada je reč o legalnim emiterima, od kojih se preterano revnosno zahteva ispunjavanje previsokih zahteva, a s druge strane totalnog odsustva efikasnog rešavanja ozbiljnih problema zbog kojih ti emiteri ne mogu da ostvaruju svoja prava i prihode, na način i u meri u kojoj bi i država i oba regulatorna tela to morala da im garantuju.

Prema saznanjima monitoring tima, Vlada nije dala saglasnost na predlog RATEL-ove Odluke o smanjenju naknada za emitere u 2009. godini, iz formalnih razloga. Zato bi RATEL mogao da pomogne legalnim emiterima u prevazilaženju finansijske krize, ostavljanjem razumnih rokova i smanjenjem zahteva prema njima, na realan nivo, u skladu sa postojećom situacijom.

DRŽAVNI ORGANI

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

U ovom periodu Narodna skupština je otpočela drugo redovno zasedanje u 2009. godini, dana 06.10.09.

a) Prva sednica II redovnog zasedanja je trajala od 06.10.09. do 26.10.09. Ova sednica je bila naročito interesantna za medijski sektor. Na njoj je jedna od tačaka dnevnog reda bila i izbor člana Saveta RRA sa Liste kandidata koju su podnela medijska udruženja i asocijacije. Odbor za kulturu i informisanje je još 27.07.09. dostavio ovu listu Skupštini kao zakonitu. Na njoj su bila dva imena: Gordana Suša, kandidat NUNSa i NDNVa i Milan Bečević, kandidat UNSa, a listu su kao svoju podržali i ANEM i APRES. U danu za glasanje, 26.10.09., Narodna skupština nije izabrala nijednog od dva kandidata sa ove Liste za člana Saveta RRA.

U skladu sa članom 105 Ustava Srbije, Narodna skupština, većinom glasova svih poslanika vrši izborne nadležnosti Skupštine. Kandidat Gordana Suša je dobila 120 glasova, a kandidat Milan Bečević, jedan glas. Za izbor za člana Saveta RRA, Suši je nedostajalo 6 glasova. Poslanici su time pokazali da ni najmanje ne poštuju volju medijskih udruženja, ne dozvoljavajući im da u sektorskom regulatornom telu imaju bar jednog svog predstavnika. Tako je produžena agonija oko izbora predstavnika medijskog sektora u Savetu RRA, koja traje još od kraja prošle godine i za koju se ne zna kada će biti rešena. Podsećamo da je mandat dvojici članova ovog tela, od kojih se jedan bira na predlog medijskog i sektora kulture, a drugi na predlog civilnog sektora, istekao još 17.02.09., pa od tada Savet RRA radi u nepotpunom sastavu. Po Zakonu o radiodifuziji, konkretno prema članu 24. stav 9, ako nijedan od predloženih kandidata sa neke liste ne dobije dovoljan broj glasova, izbor se obavlja na osnovu nove liste kandidata koju ovlašćeni predlagači dostavljaju najkasnije u roku od 15 dana od dana odlučivanja po prethodno podnetoj listi.

b) Dana 26.10.09. otpočela je druga sednica II redovnog zasedanja Parlamenta. Na dnevnom redu ove sednice nalaze se tri zakona, koja nisu striktno medijska, ali će značajno promeniti pravni okvir za rad medija. To su Zakon o izmenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama i Zakon o tajnosti podataka, koji su veoma važni za ostvarivanje slobode medija. Zakon o autorskom i srodnim pravima će bitno uticati na promenu položaja emitera, kojim će umesto dosadašnjeg samostalnog odlučivanja kolektivnih organizacija o visini svojih tarifa, tarife biti određivane kroz pregovore sa

emiterima. Sednica je i dalje u toku. Od konačnog teksta usvojenih zakona, zavisice i u kojoj su meri ovi propisi pozitivni ili ne za medije.

Na dnevnom redu ove sednice nalaze se i Lista kandidata za člana Saveta RRA iz reda domaćih nevladinih organizacija i udruženja građana, kao i Lista kandidata za članove Programskog odbora Radiodifuzne ustanove Srbije. O obe liste, više pod sledećom tačkom c.1.

c) **Odbor za kulturu i informisanje Parlamenta** je u oktobru održao tri sednice.

c.1. Na prvoj sednici, od 19.10.09, Odbor je utvrdio jedinstvenu listu od 19 kandidata za članove Programskog odbora Radiodifuzne ustanove Srbije i dostavio je Parlamentu, s predlogom za hitno razmatranje.

Programski odbor Radiodifuzne ustanove Srbije ima 19 članova, koje bira Narodna skupština i to 7 iz reda narodnih poslanika i 12 na predlog RRA iz reda profesionalnih udruženja, naučnih ustanova, religijskih zajednica, udruženja građana, NVO i sl. Savet RRA je odluku o izboru 12 kandidata doneo još 03.06.09. U skladu sa čl.92. Zakona o radiodifuziji, Programski odbor zastupa interese gledalaca i slušalaca u celini, a takođe razmatra ostvarivanje programske koncepcije Radiodifuzne ustanove Srbije i, u vezi sa tim, upućuje preporuke i sugestije generalnom direktoru i Upravnom odboru. Mandat prethodnih članova Programskog odbora je istekao 25.05.09.

Na istoj sednici, Odbor je samostalno utvrdio listu od dva kandidata za izbor člana Saveta RRA iz reda NVO i udruženja građana i dostavio je Parlamentu, s predlogom za hitno razmatranje. Na listi se nalaze kandidati Goran Peković i Milovan Vitezović.

Odbor je tako prvi put primenio ovlašćenje koje je dobio izmenama Zakona o radiodifuziji iz maja 2009, da u slučaju liste sa više od dva kandidata za člana Saveta RRA, sam izabere dva koja će predložiti Skupštini. Poznato je da je ovaj predlagač (NVO i udruženja građana) imao 6 kandidata i nakon dodatnog roka za usaglašavanje liste. Odbor je stoga obavio razgovor sa svih 6 kandidata još 04.09.09., a odluku o izboru doneo mesec i po dana kasnije, izabravši, bez jasno utvrđenih kriterijuma, kandidate koji ne uživaju poverenje i podršku najvećih i najuglednijih predstavnika civilnog sektora. Reagujući na ovakvu odluku, grupa od gotovo 30 nevladinih organizacija je dana 27.10.09. podnela Odboru zahtev da poništi ovakvu Odluku, smatrajući da je njome ovaj izborni proces pretvoren u farsu. Do dana zaključenja ovog izveštaja (31.10.09.) nije bilo reakcija iz Odbora na ovaj zahtev. Ovaj postupak Odbora predstavlja opasan presedan koji može da se ponovi i u slučaju predlagača iz medijskog i sektora kulture, ukoliko u ponovljenom postupku kandidovanja budu imali više od dva predložena kandidata.

c.2. Na drugim dvema sednicama u posmatranom periodu, Odbor je razmatrao predloge zakona koji se nalaze na dnevnom redu druge sednice II redovnog zasedanja Parlamenta. Dana 27.10.09, Odbor je razmatrao i prihvatio u načelu Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, kojim se nadzor nad primenom ovog Zakona prenosi sa Ministarstva kulture na Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu u roku od 6 meseci od stupanja na snagu zakona. Dana 30.10.09., Odbor je razmatrao i Predlog Zakona o autorskom i srodnim pravima, takođe na dnevnom redu tekuće sednice Parlamenta.

4. MINISTARSTVO KULTURE

a) U posmatranom periodu, započela je primena spornog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju, donošenjem Pravilnika o načinu vođenja registra javnih glasila, koji je stupio na snagu 14.10.09. O tome je bilo više reči u Odeljku II ovog izveštaja koji se bavi implementacijom zakona, pod tačkom 1 - Zakon o javnom informisanju.

b) U prošlom izveštaju su bili navedeni rezultati Konkursa za sufinansiranje projekata u oblasti informisanja, objavljeni 21.09.09. godine. Ministarstvo je kasnilo više od mesec dana sa potpisivanjem ugovora, sa onima čiji su projekti podržani. Prema mišljenju mnogih, do potpisivanja ovih ugovora tokom oktobra, došlo je tek nakon javne kritike koju su Ministarstvu i Vladi uputila medijska udruženja na ANEMovoj press konferenciji 21.10.09. godine. Više o press konferenciji, [ovde](#)

c) U prošlom izveštaju smo takođe naveli da je Ministarstvo kulture dana 01.09.09. raspisalo Konkurs za sufinansiranje projekata/programa elektronskih medija sa sedištem na Kosovu i Metohiji, u ukupnoj vrednosti od 8 miliona dinara. Iako je trebalo još 15.10.09. da objavi rezultate Konkursa na svom sajtu, do zaključenja ovog izveštaja (31.10.09.) Ministarstvo to nije učinilo.

Imajući u vidu težak položaj srpskih medija na Kosovu i Metohiji, smatramo da je svako kašnjenje sa odlukom loše. Takođe, nije dobro što na sajtu Ministarstva nema nikakvog zvaničnog saopštenja o razlozima kašnjenja i novom datumu objave rezultata.

d) U beogradskom Medija centru je dana 16.10.09. održana prezentacija Projekta *Podrška medijima u oblasti evropskih integracija*, koji se finansira sredstvima EU, kroz Instrument pretprijetne pomoći (IPA 2008). Ukupna vrednost EU doprinosa je 3 miliona evra (nema kofinansiranja od strane Ministarstva kulture). Cilj projekta je jačanje kapaciteta

lokalnih, regionalnih i nacionalnih medija za izveštavanje o svim aspektima evropskih integracija.

Ovaj projekat, sa kojim je Ministarstvo kulture konkurisalo za sredstva iz IPA fondova, sastoji se iz dve komponente:

1. **Obuka novinara i menadžmenta (vrednost 1.200.000 EUR)**; u toku je tenderska procedura za izbor kompanije/konzorcijuma koji treba da implementiraju ovaj deo projekta. Ugovor sa njima (service contract) potpisuje Evropska komisija.

2. **Grantovi za medijsku produkciju (vrednost 1.800.000 EUR sredstava koje dodeljuje EU + 330.000 - ukupna participacija preduzeća koja će dobiti grantove)**. Grantovi u vrednosti od 20.000-100.000 EUR namenjeni su lokalnim, regionalnim i nacionalnim, štampanim i elektronskim medijima u Srbiji za izveštavanje o različitim aspektima evrointegracija. Delegacija Evropske komisije u Srbiji je 08.10.09. raspisala konkurs za finansiranje medijske produkcije za bolje razumevanje procesa evropskih integracija i Evropske unije, a rok za prijavljivanje je 11. decembar. Dokumenti i sve informacije u vezi sa konkursom mogu se preuzeti sa sajta **Delegacije Evropske komisije u Beogradu**.

Za pohvalu je angažovanje Ministarstva kulture i dobijanje podrške EU za ovaj projekat, kojim su obezbeđena značajna sredstva za pomoć medijima u Srbiji. Posebno je važno što su navedenim projektom opredeljena i ne mala sredstva za edukaciju i treninge novinara i menadžmenta, koji će svakako doprineti povećanju nivoa profesionalizma i kvaliteta rada medijskih profesionalaca.

e) Ni u ovom periodu izrada Strategije razvoja medijskog sektora nije odmakla od najave. Radna grupa nije formirana, a Vlada se uopšte nije izjasnila da li prihvata zahtev medijskog sektora da ona bude garant ozbiljnosti i smisla celog posla, kao nosilac ovog zadatka, koji ne može samo jedno Ministarstvo da nosi. Da li će do formiranja radne grupe doći, koji će njeni zadaci biti, koji će rok za izradu Strategije biti određen, kako će se prevazići u međuvremenu nagomilana kontradiktorna rešenja propisa iz drugih oblasti koja zadiru u oblast medija, sa medijskom regulativom, ostaje da se vidi u narednom periodu. Od stava Vlade zavisiće i spremnost medijskog sektora da učestvuje u ovom zahtevnom poslu, za koji očigledno nedostaje jasan motiv i volja vlasti da preuzme na sebe i odgovornost i obaveze, koji on nesumnjivo podrazumeva.